

Phát triển thị trường nước ngoài: Lấy “xuất khẩu xanh” làm trục tăng trưởng bền vững năm 2026

16:58 27/02/2026

Năm 2026 được xác định là giai đoạn bản lề trong chiến lược nâng tầm ngoại thương Việt Nam. Trọng tâm xuyên suốt của công tác phát triển thị trường nước ngoài không chỉ là mở rộng quy mô, mà là thúc đẩy “xuất khẩu xanh” và thương mại bền vững – yếu tố quyết định khả năng duy trì tăng trưởng dài hạn.

Từ duy trì đà tăng trưởng đến kiến tạo động lực mới

Năm 2025, hoạt động phát triển thị trường nước ngoài đóng góp quan trọng vào thành tích kinh tế với GDP tăng 8,02%; tổng kim ngạch xuất nhập khẩu vượt 930 tỷ USD, tăng 18,2% so với năm trước; thặng dư thương mại đạt 20 tỷ USD.

Bước sang năm 2026, Việt Nam đặt mục tiêu tăng trưởng hai con số. Điều đó đồng nghĩa với việc ngành ngoại thương không chỉ “giữ nhịp” mà phải tạo ra không gian tăng trưởng mới, trong bối cảnh kinh tế toàn cầu nhiều biến động, xung đột địa chính trị kéo dài, chuỗi cung ứng tái cấu trúc và xu hướng bảo hộ gia tăng.

Ưu tiên mang tính xuyên suốt trong năm 2026 của công tác phát triển thị trường nước ngoài là thúc đẩy "xuất khẩu xanh" và phát triển thương mại bền vững. Ảnh: Nguyễn Hưng

Theo ông Đỗ Quốc Hưng, Quyền Vụ trưởng Vụ Phát triển thị trường nước ngoài (Bộ Công Thương), nhiệm vụ năm 2026 là phát huy vai trò “dẫn đường”, mở rộng thị trường song song với củng cố nền tảng bền vững cho xuất khẩu.

Bên cạnh việc duy trì các thị trường chủ lực, Việt Nam hướng tới khai thác các khu vực tiềm năng như Trung Đông, Nam Á, châu Phi và Mỹ Latinh – nơi mức độ cạnh tranh chưa quá cao nhưng đòi hỏi doanh nghiệp phải am hiểu tập quán kinh doanh, logistics và rủi ro tín dụng. Thiếu hiểu biết thị trường có thể khiến cơ hội nhanh chóng chuyển thành rủi ro.

“Xuất khẩu xanh” – điều kiện bắt buộc trong luật chơi mới

Xu hướng siết chặt tiêu chuẩn môi trường, lao động và minh bạch chuỗi cung ứng đang diễn ra đồng loạt tại các thị trường lớn.

Từ ngày 1/1/2026, Liên minh châu Âu chính thức vận hành Cơ chế điều chỉnh biên giới carbon (CBAM). Hàng hóa nhập khẩu phải khai báo và chịu chi phí phát thải tương đương hàng sản xuất nội khối nhằm ngăn chặn “rò rỉ carbon”.

Khoảng 11 nhóm ngành của Việt Nam chịu ảnh hưởng trực tiếp và gián tiếp. Nhôm, xi măng, sắt thép, hóa chất chịu tác động trực tiếp; trong khi điện tử, dệt may, thực phẩm chế biến, giấy, nhựa... bị ảnh hưởng thông qua chuỗi cung ứng. Vương quốc Anh cũng dự kiến áp dụng cơ chế tương tự từ năm 2027.

Liên minh châu Âu ngày càng ưu tiên các sản phẩm xanh hóa. Ảnh: Hùng Anh

Bên cạnh đó, EU tiếp tục mở rộng phiên bản CBAM 2.0, bao gồm cả sản phẩm hạ nguồn như máy móc, thiết bị, phương tiện sử dụng thép và nhôm. Các quy định như Chỉ thị Báo cáo phát triển bền vững (CSRD) và Chỉ thị Thẩm định bền vững doanh nghiệp yêu cầu minh bạch toàn bộ chuỗi cung ứng và lộ trình giảm phát thải.

Ông Trần Ngọc Quân, Tham tán thương mại, Trưởng Thương vụ Việt Nam tại Bỉ và EU, cảnh báo năm 2026 EU sẽ tăng cường kiểm tra cửa khẩu, an toàn thực phẩm và điều tra chống bán phá giá, đặc biệt với ngành thép. Điều này cho thấy bài toán xuất khẩu không còn xoay quanh giá cả và thị phần, mà là năng lực tuân thủ và chuyển đổi xanh.

Chuyển đổi mô hình sản xuất: từ lựa chọn sang bắt buộc

Để không bị loại khỏi chuỗi cung ứng toàn cầu, doanh nghiệp Việt Nam phải chuyển đổi sang mô hình sản xuất tuần hoàn, tiết kiệm năng lượng và giảm phát thải.

Bà Nguyễn Hoàng Thúy, Tham tán thương mại tại Thụy Điển kiêm nhiệm Bắc Âu, cho biết chuyển đổi xanh đã trở thành tiêu chí bắt buộc trong chiến lược đầu tư của EU. Các yêu cầu về truy xuất nguồn gốc, kinh tế tuần hoàn và phát thải đang buộc doanh nghiệp xanh hóa toàn bộ chuỗi sản xuất.

Một hướng đi đáng chú ý là đầu tư vào tái chế vật liệu. Dự án của Syre – doanh nghiệp Thụy Điển phát triển mô hình tái chế polyester tuần hoàn – nếu triển khai thành công tại Việt Nam sẽ góp phần giảm phát thải và tạo nguồn nguyên liệu đạt chuẩn bền vững cho ngành dệt may.

Ở cấp quản lý, đề xuất phát triển các cụm sản xuất xanh – khu xuất khẩu xanh (Green Export Zones) được xem là giải pháp chiến lược. Đồng thời, việc xây dựng “Bộ tiêu chuẩn liên quốc gia” với EU và Anh sẽ giúp doanh nghiệp tích hợp tiêu chuẩn quốc tế ngay từ khâu thiết kế sản phẩm, thay vì chạy theo yêu cầu sau khi hàng hóa đã sản xuất.

Xuất khẩu xanh - nền tảng của tăng trưởng hai con số

Trong mục tiêu tăng trưởng hai con số, xuất khẩu tiếp tục là động lực then chốt. Tuy nhiên, động lực này chỉ bền vững khi dựa trên nền tảng sản xuất xanh, minh bạch và có khả năng thích ứng với luật chơi toàn cầu mới.

Bản chất của “xuất khẩu xanh” là phát triển các sản phẩm thân thiện môi trường, có trách nhiệm xã hội và đáp ứng tiêu chuẩn bền vững. Đây không chỉ là yêu cầu thị trường mà còn là cơ hội nâng cao giá trị gia tăng, khẳng định cam kết của Việt Nam trong ứng phó biến đổi khí hậu và hướng tới mục tiêu phát thải ròng bằng 0 vào năm 2050.

Chuyển đổi xanh vì vậy không còn là xu hướng, mà là điều kiện sống còn để hàng hóa Việt Nam giữ vững và mở rộng vị thế trên thị trường quốc tế.

Hoàng Phương (t/h)